

Azərbaycan iki həftə ərzində dünyanın ekoloji mərkəzi olacaq

Züleyxa Əliyeva

Danılmaz faktdır ki, Azərbaycanın dünyada nüfuzu gündən-günə artır. Bu həm də global beynəlxalq tədbirlərin ölkəmizdə keçirilməsi ilə təsdiqlənir. Fakt: respublikamız son 4 il ərzində BMT-dən sonra ən böyük beynəlxalq qurum olan Qoşulmama Hərəkətinə uğurla sədrlik edib və global xarakterli mötəbər tədbirləri yüksək səviyyədə təşkil etmək bacarığını göstərib.

Yüksək inkişaf göstəricilərinə nail olan Azərbaycanın belə nəhəng tədbirləri təşkil etmək üçün müasir infrastruktura malik olması və təhlükəsizlik baxımından sabit ölkə kimi fərqlənməsi bütün dünya ictimaiyyətinə məlumdur. Ona görə də beynəlxalq tədbirlər zaman-zaman ölkəmizin paytaxtında, son üç ildə isə işğaldan azad edilmiş Şuşada, Zəngilanda, digər rayonlarda və Naxçıvanda baş tutub. Bu il isə ölkəmizdə daha bir beynəlxalq tədbir - BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) keçiriləcək.

Xatırladaq ki, 2015-ci ilin dekabrında COP-a üzv dövlətlərin 21-ci konfransında Paris Razılaşması qəbul olunub. Sənədi 171 ölkənin dövlət və hökumət rəhbərləri, xarici işlər və ətraf mühit nazirləri imzalayıb. Azərbaycan isə bu razılaşmaya 2016-cı ilin aprelində qoşulub. Sənəddə qarşıya qoyulan tələb dünyada karbon qazının miqdarını sənayeləşmədən əvvəlki dövrdə olduğu kimi, 1,5 dərəcə selsi ilə məhdudlaşdırmaq üzrə irəliləyişə nail olmaqdır. İqlim fəaliyyətini sürətləndirmək və Paris Sazişinin məqsədlərinə nail olmaq baxımından COP29 tarixi sessiya hesab edilir.

Qeyd edək ki, inkişaf etmiş ölkələr inkişaf edən ölkələrə iqlim dəyişikliyinə təsirini azaltmaq üçün maliyyə yardımı göstərilir. Bu, çox böyük dəstəkdir. Həmin dəstək olmadan inkişaf edən ölkələr təmiz enerji mənbələrinə keçid edə və global karbon qazı ifrazını azalda bilməzlər. Bu baxımdan da COP29 iştirakçı ölkələr üçün yeni öhdəliklər götürmək və iqlim böhranını aradan qaldırmaq üçün konkret addımlar atmağa yönəlik bir fürsətdir.

Bu təsisatın noyabrın 11-dən 24-dək Azərbaycanda keçirilməsi qərara alındıqdan sonra Bakıda hazırlıq işlərinə başlanılıb. Ötən il dekabrın 15-də Prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə keçirilən müşavirə də məhz bu tədbirə həsr olunmuşdu. Müşavirədə çıxış edən Prezident iştirakçıların diqqətinə çatdıraraq demişdir: "Hesab edirəm ki, COP29 dünyada ən mötəbər beynəlxalq tədbirlərdən biridir. Ölkələrin təmsilçiliyi nöqtəyi-nəzərindən BMT Baş Assambleyasından geri qalmır. Ona görə biz dərhal bütün hazırlıq işlərinə start verməliyik. Bizim vaxtımız o qədər də çox deyil, 11 aydan az vaxtımız var. Ona görə mən hesab etdim ki, birinci müşavirəni öz sədrliyimlə keçirim, bütün lazımı tapşırıqları verim. Bu tapşırıqların yerinə yetirilməsi barədə müntəzəm olaraq mənə məlumat verəcək. Şübhə etmirəm ki, COP29 beynəlxalq konfransını da biz yüksək səviyyədə keçirəcəyik. Bu, ölkəmizin, xalqımızın növbəti böyük uğuru olacaq. Eyni zamanda Azərbaycan neft-qaz ölkəsi kimi bu sahədə də özünü göstərəcəkdir və dünyada hər kəs bir daha görəcək ki, bizim gündəliyimiz "yaşıl enerji" ilə bağlıdır. "Yaşıl enerji" növlərinin yaradılması və "yaşıl enerji"nin dünya bazarlarına nəqli hazırda bizim enerji siyasətimizin prioritetidir. Bu, reallıqdır və bütün dünya bunu bir daha görəcək".

Ötən il Dubayda keçirilən COP28-də rəsmi rəqəmlərə görə, 70 min nəfər iştirak etmişdir. Rəsmi olmayan rəqəmlərə görə, tədbirdə iştirak edənlərin sayı 100 minə keçmiş və bu, qurumun 28 illik tarixində ən çox iştirakçının qatıldığı tədbir olmuşdur. Azərbaycanda da COP29-a 70-80 min xarici qonağın qatılacağı gözlənilir. Beləliklə, iki həftə ərzində ölkəmiz dünyanın ekoloji mərkəzinə çevriləcək. Prezidentin sərəncamı ilə 2024-cü ilin Azərbaycanda "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan olunması da bununla bağlıdır.

Bu gün "yaşıl iqtisadiyyat"a keçid və "yaşıl enerji" təchizatçısına çevrilmək Azərbaycanın ekoloji siyasətinin prioritetlərindəndir. İqtisadiyyatın "yaşıl"laşdırılması cəmiyyətin yeni inkişaf mərhələsidir. "Yaşıl təkəkkür" təsdiq edir ki, "yaşıl iqtisadiyyat"ın formalaşmasında təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadə məsələlərinə daha çox diqqət yetirilməlidir. Təsadüfi deyil ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərimiz "yaşıl enerji" zonası elan edilib. Çünki Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda günəş, külək və bioenerji ehtiyatları, hidroenerji mənbələri boldur və ondan səmərəli istifadə etməklə istənilən nəticəni əldə etmək mümkündür.

Bəs COP29 kimi global beynəlxalq tədbir Azərbaycana nə verəcək? COP29-un Bakıda keçirilməsi ilə bağlı dünya ölkələri tərəfindən qəbul edilmiş qərar ilk növbədə beynəlxalq aləmdə Azərbaycana olan dərin etimadın və hörmətin sübutu kimi tarixə düşəcək, ölkəmizin global problemlərinin həllində məsuliyyətli və etibarlı tərəfdaş statusunu bir daha təsdiqləyəcək. Siyasi mənada isə Azərbaycan

həqiqətləri, illərlə apardığı haqq davası bir daha dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırılacaq. Dünyanın çoxsaylı dövlət və hökumət başçıları, ekoloqları 30 illik erməni işğalında qalmış minalanmış ərazilərimizi, yerlə yeksan edilmiş yurdlarımızı, dağıdılmış yollarımızı və s.-ni öz gözləri ilə görəcəklər. Və nəhayət, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdakı bərpa və quruculuq işlərinin aparıldığını izləyəcək, erməni vandallarının əl izlərinin silinərək yerində salınmış "ağıllı yaşayış məntəqələri"nə dönmüş keçmiş köçkünlərin sevincinə şahid olacaqlar. COP29 həm də Azərbaycanın turizm potensialını nümayiş etdirəcək.

Bundan başqa, bu tədbirə evsahibliyi etməklə Azərbaycan ətraf mühitə verdiyi önəmi və gələcək nəsillərə sağlam mühitin ötürülməsinə biganə qalmadığını göstərəcək. Göstərəcək ki, ölkəmiz 1990-cı illə müqayisədə 2030-cu ilə qədər istixana qazlarının miqdarını 35 faiz azaldılmasını hədəfləyir. 2030-cu ildən sonra isə daha iddialı hədəf müəyyən edilib - 2050-ci ilə qədər istixana qazlarının miqdarını 40 faiz azaltmaq. Ermənilərin işğal zamanı viran qoyduqları ərazilərimiz də bu hədəflərdən kənar qalmayıb. İşğaldan azad edilmiş ərazilərin 2050-ci ilədək "Netto sıfır emissiya" zonasına çevrilməsi nəzərdə tutulur.